

prima instanță: S. Godoroja
(Judecătoria Rîșcani)

dosarul nr.3ra-202/17

instanța de apel: T. Duca, S. Procopciuc, E. Grumeza
(Curtea de Apel Bălți)

DECIZIE

29 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Valeriu Doagă

Judecătorii : Tamara Chișca-Doneva, Oleg Sternioală,
Nicolae Craiu, Iurie Bejenaru

examinând recursurile declarate de către Primăria orașului Rîșcani și Liudmila Lileac,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Piotr Romanov împotriva Primăriei orașului Rîșcani, intervenienți accesorii Ludmila Lileac, Oficiul Cadastral Teritorial Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la contestarea actelor administrative,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 25 octombrie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Liudmila Lileac și Primăria orașului Rîșcani și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani din 17 iunie 2016, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă:

La 11 septembrie 2015, Piotr Romanov a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei orașului Rîșcani, intervenienți accesorii Liudmila Lileac, Oficiul Cadastral Teritorial Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la contestarea actelor administrative.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 21 iulie 2015 a înaintat o cerere prealabilă în vederea sesizării Primăriei Rîșcani despre necesitatea anulării certificatului de urbanism nr.94 din 01 octombrie 2014 și a autorizației de construire nr.75 din 02 octombrie 2014, cerere care a fost lăsată fără răspuns.

La 04 mai 2016 s-a adresat cu o cerere către Inspekția de Stat în Construcții Rîșcani pentru a fi efectuat controlul la fața locului precum și, a fi sistate valabilitatea certificatului de urbanism nr.94 din 01 octombrie 2014, autorizației de construire nr.75 din 02 octombrie 2014.

La 15 aprilie 2015 prin scrisoarea nr. 04 a Inspekției Teritoriale în Construcție Nord a fost informat că în urma controlului efectuat la fața locului s-au constatat următoarele.

Pentru proiectarea construcției garajului în or.Rîșcani, str.Alexandru cel Bun 20, Primăria or. Rîșcani a eliberat certificat de urbanism pentru proiectare nr.94 din 01 octombrie 2014 Liudmilei Lileac, fără a fi prezentat extrasul din Registrul bunurilor imobile care ar confirma dreptul de proprietate sau de folosință asupra terenului pe care se construiește garajul, fapt ce contravine prevederilor Legii nr.163 din 09 iulie 2010 privind executarea lucrărilor în construcție, fapt ce a generat sistarea valabilității certificatului de urbanism nr.94 din 01 octombrie 2014

și autorizației de construire nr.75 din 02 octombrie 2014, precum și înaintarea prescripției nr.16 din 14 mai 2015 de către Inspekția de Stat în Construcție Nord.

Analizând minuțios prevederile art.3 Legea nr.163 din 09 iulie 2010 în colaborare cu actele prezentate de solicitantul eliberării certificatului de urbanism și autorizației de construire constată faptul că, una din condițiile de bază lipsește, și anume acordul vecinului.

Conform art.12 din Legea privind executarea lucrărilor în construcție nr.163 din 09 iulie 2010, una din condițiile necesare pentru eliberarea autorizației de construire este prezentarea extrasului din registrul bunului imobil asupra bunului și a planului cadastral pe care se va efectua construcția, act care nu a fost prezentat de către solicitant, fapt ce a generat eliberarea ilegală a certificatului de urbanism nr.94 din 01 octombrie 2014 și autorizației de construire nr.75 din 02 octombrie 2014.

Menționează că, este incertă situația în ce condiții sau în care ordine cronologică a fost eliberată autorizația de construire nr.75 din 02 octombrie 2014, dacă cererea de eliberare a autorizației a fost depusă de solicitant abia la 03 octombrie 2014 cu o zi în urmă după eliberarea autorizației, ori conform prevederilor legale autorizația de construire se eliberează după depunerea cererii de către solicitant cu anexarea tuturor actelor prevăzute de art.12 din Legea nr.163 din 09 iulie 2010 privind executarea lucrărilor în construcție. Această situație denotă faptul ca pentru eliberarea autorizației de construire solicitantul nu a depus careva acte iar aceasta a fost eliberată în mod ilegal.

În autorizația de construcție nr.75 din 02 octombrie 2014 Primăria Rîșcani nu a indicat numărul cadastral al terenului pe care urmează a fi construit garajul.

Consideră că o altă încălcare comisă de Primăria or. Rîșcani la emiterea autorizației de construcție nr.75 din 02 octombrie 2014 este că în această autorizație nu este indicat numărul proiectului, numărul de licență a proiectantului și data eliberării acesteia, ceea ce în consecință denotă că autorizația a fost eliberată fără proiect.

Cere, reclamantul Piotr Romanov anularea certificatului de urbanism nr.94 din 01 octombrie 2014 și autorizației de construire nr.75 din 02 octombrie 2014 emise de Primăria or. Rîșcani.

Prin încheierea Judecătorei Rîșcani din 25 septembrie 2015 a fost suspendată executarea actului administrativ.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 30 noiembrie 2015 s-a admis recursul declarat de Liudmila Lileac, s-a casat încheierea Judecătorei Rîșcani din 25 septembrie 2015 cu emiterea unei noi încheieri prin care cererea privind aplicarea măsurilor de asigurare a fost respinsă.

Ulterior, Piotr Romanov a înaintat cerere de completare a pretențiilor solicitând încasarea din contul pârâtului în beneficiul său cheltuielile de asistență juridică în mărime de 10 000 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani din 17 iunie 2016 acțiunea înaintată de Piotr Romanov împotriva Primăriei or. Rîșcani și intervenienților accesorii Lileac Liudmila, OCT Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la anularea certificatului de urbanism nr. 94 din 01 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani a fost admisă ca fiind întemeiată și s-a încasat din contul

Primăriei or. Rîșcani în beneficiul lui Romanov Piotr cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 10000 lei.

Prin hotărârea suplimentară a Judecătoriei Rîșcani din 20 iunie 2016 acțiunea înaintată de Piotr Romanov împotriva Primăriei or. Rîșcani și intervenienților accesorii Lileac Liudmila, OCT Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la anularea certificatului de urbanism nr. 94 din 01 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani și autorizația de construire nr. 75 din 02 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani a fost admisă ca fiind întemeiată și s-a încasat din contul Primăriei or. Rîșcani în beneficiul lui Romanov Piotr cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 10000 lei

La 22 iunie 2016 și 28 iunie 2016, Liudmila Lileac a depus cereri de apel nemotivate, apoi la 22 iulie 2016 a depus apel motivat împotriva hotărârii și hotărârii suplimentare a primei instanțe, cerând admiterea apelului casarea hotărârii și hotărârii suplimentare a primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La 13 iulie 2016, Primăria or. Rîșcani a depus cerere de apel împotriva hotărârii și hotărârii suplimentare a primei instanțe, cerând casarea acestora în partea încasării cheltuielilor de judecată și emiterea în această parte a unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 25 octombrie 2016 au fost respinse apelurile declarate de către Liudmila Lileac și Primăria or. Rîșcani și menținută hotărârea primei instanțe din 17 iunie 2016.

La 23 decembrie 2016, Primăria or. Rîșcani a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, hotărârii și hotărârii suplimentare a primei instanțe în partea încasării cheltuielilor de judecată și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a cererii date.

Recurentul Primăria or. Rîșcani în motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel deoarece instanța la judecarea apelului a ținut cont în exclusivitate doar de explicațiile și argumentele intimatului Romanov Piotr respingând toate argumentele Primăriei or. Rîșcani și intervenienților accesorii Liudmila Lileac, Oficiul Cadastral Teritorial Rîșcani ceea ce a dus la apreciere greșită a circumstanțelor cauzei și în final la adoptarea unei decizii greșite.

Menționează că Piotr Romanov a depus cererea de chemare în judecată în temeiul art. 16 din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, care prevede încălcarea cărorva drepturi, însă instanțele de judecată inferioare în hotărârile emise nu au dat răspuns în ce mod au fost încălcate drepturile legale ale intimatului Piotr Romanov.

Conform art. 26 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ, actul administrativ contestat poate fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii.

Mai menționează că Primăria or. Rîșcani în cererea de apel și-a exprimat dezacordul cu soluția primei instanțe solicitând casarea hotărârii Judecătoriei Rîșcani din 17 iunie 2016 și a hotărârii suplimentare a Judecătoriei Rîșcani din 20 iunie 2016 în partea încasării cheltuielilor de asistență juridică, însă instanța de apel nu a ținut cont de argumentele date.

Astfel, consideră că prin acțiunile primăriei nu i-a fost încălcat nici un drept lui Piotr Romanov, ultimul nu are nici o atribuție cu terenul de pământ situat în or. Rîșcani, str. Alexandru cel Bun 20, care în prezent este proprietatea Primăriei or. Rîșcani, și prin urmare, greșit instanțele de judecată au încasat de la Primăria or. Rîșcani în beneficiul primului cheltuielile de asistență juridică în mărime de 10000 lei.

La 11 ianuarie 2017, Liudmila Lileac a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, hotărârii și hotărârii suplimentare a primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată și depusă cu omiterea termenului de contestare.

În motivarea recursului, recurenta Liudmila Lileac a indicat că instanța de apel a încălcat și a aplicat greșit normele de drept material și anume nu a aplicat o lege care trebuia să fie aplicată și a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat eronat legea.

Mai indică că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural și anume art. 239 și 373 CPC, deoarece nu s-a pronunțat asupra tuturor argumentelor invocate în cererile de apel.

Menționează că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra argumentului invocat în cererea de apel cu privire la casarea hotărârii suplimentare a Judecătoriei Rîșcani din 20 iunie 2016. Instanța de apel s-a pronunțat numai în privința hotărârii Judecătoriei Rîșcani din 17 iunie 2016 în care s-a motivat legalitatea certificatului de urbanism.

La 15 februarie 2017 și 07 martie 2016, avocatul Dinu Șișianu în interesele lui Piotr Romanov a depus referințe la recursurile declarate de Primăria or. Rîșcani, solicitând declararea acestora ca fiind inadmisibile.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

Din actele pricinii rezultă că decizia Curții de Apel Bălți din 25 octombrie 2016 a fost recepționată de către Primăria or. Rîșcani și Liudmila Lileac la 18 noiembrie 2016 și respectiv la 22 noiembrie 2016, iar la 23 decembrie 2016 și 11 noiembrie 2016, adică în termenul prevăzut de lege Primăria or. Rîșcani și Liudmila Lileac au declarat recursuri.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 10 martie 2017 completul din 3 judecători au considerat recursurile admisibile și au decis examinarea acestora în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinînd argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de

Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În speță se constată că înaintând prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei orașului Rîșcani, intervenienți accesorii Liudmila Lileac, Oficiul Cadastral Teritorial Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord a solicitat anularea certificatului de urbanism nr.94 din 01 octombrie 2014 și autorizației de construire nr.75 din 02 octombrie 2014 emise de Primăria or. Rîșcani și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 10000 lei.

Fiind investită cu judecarea prezentei pricini civile, Judecătoria Rîșcani prin hotărârea din 17 iunie 2016 a admis ca fiind întemeiată acțiunea înaintată de Piotr Romanov împotriva Primăriei or. Rîșcani și intervenienților accesorii Lileac Liudmila, OCT Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la anularea certificatului de urbanism nr. 94 din 01 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani și s-a încasat din contul Primăriei or. Rîșcani în beneficiul lui Romanov Piotr cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 10000 lei.

Iar, prin hotărârea suplimentară din 20 iunie 2016 prima instanță a fost admisă ca fiind întemeiată acțiunea înaintată de Piotr Romanov împotriva Primăriei or. Rîșcani și intervenienților accesorii Lileac Liudmila, OCT Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la anularea certificatului de urbanism nr. 94 din 01 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani și autorizația de construire nr. 75 din 02 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani, încasînd din contul Primăriei or. Rîșcani în beneficiul lui Romanov Piotr cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 10000 lei.

Judecând apelurile declarate de către Primăria or. Rîșcani și Liudmila Lileac instanța de apel le-a respins și a menținut hotărârea primei instanțe.

Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că decizia instanței de apel din 25 octombrie 2016, a fost emisă cu încălcarea prevederilor legislației procedurale, respectiv nu poate fi menținută.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) CPC, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Conform art. 26 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ, actul administrativ contestat poate fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii.

În conformitate cu art. 373 alin. (5) CPC, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, precum și dispozițiilor conținute la art. 373 alin. (5) CPC, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod aparent peste motivele invocate în cererea de apel, fapt ce indică la examinarea superficială a pricinii, iar menținerea unei astfel de soluții, ar duce la încălcarea directă a drepturilor procedurale a recurenților-apelanți, care le sunt garantate prin lege.

În susținerea acestei opinii, instanța de recurs relevă că prima instanță în partea de motivare a hotărârii și hotărârii suplimentare a indicat că a ajuns la concluzia de a admite acțiunea reclamantului ca fiind întemeiată cu anularea certificatului de urbanism nr. 94 din 01 octombrie 2014 și a autorizației de construcție nr. 75 din 02 octombrie 2014 eliberate de către Primăria or. Rîșcani. Însă, în dispozitivul hotărârilor a indicat că se admite acțiunea înaintată de Piotr Romanov împotriva Primăriei or. Rîșcani și intervenienților accesorii Lileac Liudmila, OCT Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la anularea certificatului de urbanism nr. 94 din 01 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani și autorizația de construire nr. 75 din 02 octombrie 2014 eliberat de Primăria or. Rîșcani, încasând din contul Primăriei or. Rîșcani în beneficiul lui Romanov Piotr cheltuielile de judecată pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 10000 lei, fără a indica dacă actele contestate se anulează în tot sau în parte.

Totodată, din conținutul cererilor de apel depuse de Primăria or. Rîșcani și Liudmila Lileac, ultimii au solicitat atât casarea hotărârii primei instanțe din 17 iunie 2016 cât și a hotărârii suplimentare din 20 iunie 2016 și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f. d. 195-197, 205-207, 211-212).

Analizând conținutul deciziei instanței de apel, în raport cu prevederile legale menționate, Colegiul conchide că instanța de apel nu a supus verificării și aceste argumente aduse de către apelanții Primăria or. Rîșcani și Liudmila Lileac în dezacord cu hotărârile emise de prima instanță, acestea fiind lăsate fără examinare, limitându-se doar la menținerea hotărârii primei instanțe din 17 iunie 2016.

Colegiul notează că normele de drept procedural enunțate supra obligă instanța de apel de a verifica legalitatea soluției adoptate de prima instanță în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele de fapt și de drept invocate.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces

echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel, de un alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de către Primăria orașului Rîșcani și Liudmila Lileac.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 25 octombrie 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Piotr Romanov împotriva Primăriei orașului Rîșcani, intervenienți accesorii Ludmila Lileac, Oficiul Cadastral Teritorial Rîșcani și Inspekția Teritorială în Construcție Nord cu privire la contestarea actelor administrative, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii:

Tamara Chișca-Doneva
Oleg Sternioală

Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru